

SvD

Ett kultur- & samtidsmagasin från Svenska Dagbladet
Söndag 12 november 2023

KULTUR

Ett värdigt åldrande?

Madeline Levy brukade skratta
åt botox och skönhetsoperationer.
Nu har pendeln svängt.

■ **Medelmåttig teknik**
Den stora farhågan med AI
verkar ha kommit på skam
Kulturchefen | sid 02

■ **Varit tyst i 20 år**
Kulturförfattaren öppnar
för ny intervju – eller?
Reportage | sid 06

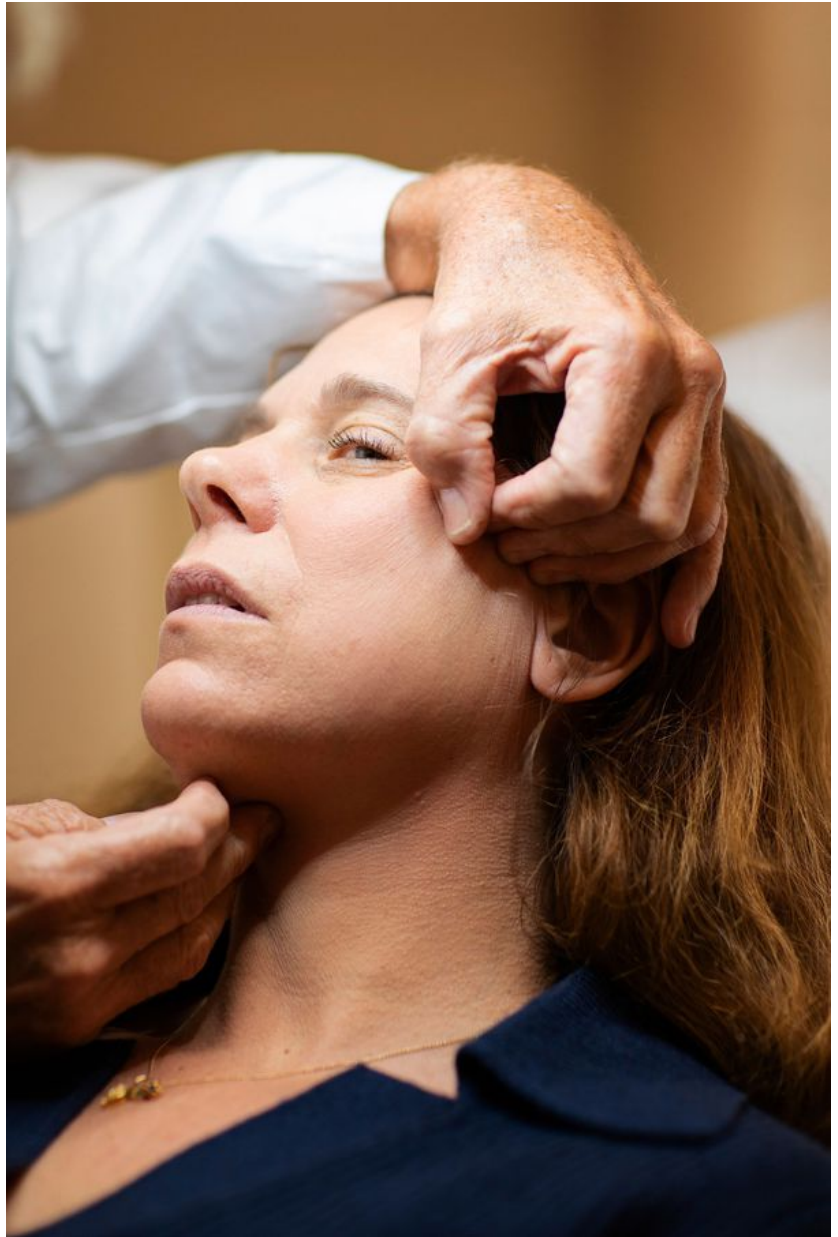
■ **En flodvåg av lögner**
Konspirationsteorierna
frodas i konflikternas spår
Intervju | sid 10

Botox "det nya normala" – vågar jag låta bli?

Botox nation Hade någon frågat Madelaine Levy för tio år sedan om hon skulle vilja spruta in något i sitt ansikte för att se lite bättre ut hade hon bara skrattat. Nu vet hon inte längre var hon står i frågan.

Text: **Madelaine Levy**

På kliniken arbetar personalen i vita rockor, oavsett om de är vd, läkare, plastikkirurg eller något annat. Utanför finns ingen skylt mot gatan, och dörren ligger ett par trappsteg ned, så det går att slinka in utan att väcka uppmärksamhet. Temperaturen är behaglig, det spelas musik på låg volym och doftar svagt av söt parfym. Såväl kunder som anställda tassar runt i gråa tofflor.

Själv halvligger jag i en behandlingsstol med en spegel i handen och lyssnar på en kvinnas lugna, mjuka röst. Hon är legitimerad sjuksköterska och nu ställer hon diagnos på mig.

Hon förklarar att min panna ligger i veck, även när jag slappnar av, och att jag har en tydlig "triangle of sadness", en bekymmersrynka, ovanför näsroten. Hon konstaterar att mina kinder har vandrat nedåt, så att jag har fått hamsterpåsar. Dessutom är mitt ansikte

asymmetriskt; hon gissar att det beror på att jag alltid sover på samma sida.

Att just jag skulle ägna mig åt estetiska behandlingar är ganska otippat. Har jag bråttom på morgonen så går jag hemifrån utan smink. Och när en tandläkare för ett par decennier sedan föreslog att jag skulle rätta till mina sneda undertänder med tandställning, så tackade jag nej eftersom problemet bara var estetiskt.

Så vad gör jag egentligen här, på kliniken?

Innerst inne är jag nog lite rädd. Skrämd av det som Los Angeles-författaren Nina Renata Aron har uttryckt med den krassa meningen: "Nu när botox är det nya normala, så ser normalt åldrande konstigt ut."

Jag har inga större problem med mitt nuvarande utseende. Men vill jag, i framtiden, se konstigt ut?

Hade någon frågat mig för tio år sedan om jag skulle vilja spruta in något i mitt ansikte för att se lite bättre ut, hade jag nog bara

Madelaine Levy får sitt ansikte undersökt av Per Hedén, docent i plastikkirurgi.

Foto: Emma-Sofia Olsson

skrattat. Men en del har hänt sedan dess. Och jag vet inte längre riktigt var jag står i frågan.

Jag verkar inte vara ensam. Allt fler välutbildade kvinnor i medelåldern som anser att plastikoperationer är ett stort no-no tar ändå till så kallade *tweakments* – varav botox och fillers är vanligast. Exakta siffror är svåra att få fram, men på Akademikliniken i Stockholm, som är en av Europas största och vars priser rimligen lockar fler vdar än studerande, har förhållandet varit ungefär 5 000 kirurgiska ingrepp om året, och ungefär 50 000 icke-kirurgiska.

Är detta en reaktion på att vi lever i en fäbäng tid, då vi ständigt exponerar våra utseenden på sociala medier? Är det en följd av att attraktionskraft, liksom mycket annat i senkapitalismen, har blivit en handelsvara; det sociologer som Catherine Hakim kallar för "erotiskt kapital"? Betyder det, som många feministerna hävdar, att vi kvinnor böjer oss för den manliga blicken?

Jag skulle nog kunna skriva under på allt detta.

Men en annan faktor är att möjligheterna att inte se "fixad" ut, utan bara som en lite yngre och piggare version av sig själv, är större än förr. Nidbilden av en skönhetsopererad kvinna är ett ansikte som ser ut att ha stramats upp med klädnypor, ovanför en skrynklig hals.

Men det är inte så verkligheten ser ut längre.

"Frågan är om vi närmar oss en verklighet där det utseendemässiga åldrandet blir varje individs val."

Tidningen Damernas värld beskrev nyligen trenden som att: "stora läppar och överfyllda kinder är inget eftersträvsvärt och många väljer att ta bort gammal filler [...] Den nya generationens skönhetsinjektioner riktar in sig mer på att ge en spänstig och frisk hud med mycket lyster, snarare än att eliminera alla rynkor."

Med mer subtila förändringar, bortom ankläppar och Mefistofelesbryn, blir också målgruppen en annan.

Kvinnor i min egen ålder, till exempel. Som vill fortsätta "synas" och lyssnas på, även efter 50.

I frågan om yttre skönhet kan man kanske säga att vi är inklämda mellan två generationer med väldigt olika åttid till skönhet.

Ville våra mammor bromsa sitt åldrande, eller radikalt förändra sitt utseende, så var det dyr och riskfylld plastikkirurgi som gällde. De flesta skulle nog hellre ha svalt en rätta än erkänna att det var något de ens funderade på. Och bara en väldigt liten andel av befolkningen valde att genomgå skönhetsoperationer.

Efter min generation så kommer en grupp unga som, enligt plastikkirurgen Michael Prager, jagar ett tydligt "behandlat" ansikte. Och där många ser på ingrepp som en statusymbol.

Däremellan står vi 40-plussare. För oss kan de feministiska förebilderna lika väl heta Patti Smith som Madonna. Smith stoltserar med sitt långa, gråa hår och ett fårat ansikte som vittnar om smärta och förluster. Hennes utseende signalerar att hon har levt.

Madonna har alltid framställt sig som en kvinna med full kontroll över sitt öde. I den bilden ingår numera även åldrandet. Sångerskan som fyllde 65 i somras har valt att inte bara sätta sitt åldrande på paus, utan på "rewind". För varje år som går, för varje operation, behandling och Instagrambild blir hon alltmer lik en staty – slät och skimrande som marmor, och nästan lika stel.

Madonna ser ut som hon själv tycker att hon borde göra, inte som naturen (eller Gud, eller vem det nu är som styr) hade planerat det. På vissa bilder ser hon yngre ut än sin pojkvän, Josh Popper. Han är 29.

Frågan är om vi närmar oss en verklighet där det utseendemässiga åldrandet blir varje individs val, och där möjligheterna att skipa det där med att åldras på utsidan avgörs av var och ens privatekonomi?

Det kan definitivt verka så.

I vissa delar av världens storstäder ser en betydande andel av 50-åringarna ut som sig själva, men när de var 30. Från Los Angeles och New York sprids vetskapen om och tillgången till avancerade behandlingar. Kanske kommer botox och fillers snart att vara "det nya normala", inte mer avancerat än att raka benen, eller göra en hårinpackning.

En sådan framtidsvision kan nog uppfattas som skrämmande, eller alltför onaturlig. De flesta jag pratar med, i min egen ålder, förfäras när jag berättar hur vanliga injektionsbehandlingar är, redan nu. Marknaden beräknas fortsätta växa snabbt, med mer än 10 procent årligen, åtminstone fram till år 2030.

Det är inte svårt att se utvecklingen som en följd av ett patriarkalt, eller kapitalistiskt, system där kvinnor måste anpassa sig efter manliga begär. Och nog är det problematiskt om vi kvinnor reduceras till enbart vårt utseende, om våra personligheter och prestationer

Åldras som Patti Smith eller Madonna? Vi har låtit AI generera en bild på hur Madeline Levy skulle kunna se ut om hon valt de olika vägarna. Foto: IBL/visualisering genom

Ett vackert yttre innebär fördelar. Där är forskningen tydlig.

– Både kvinnor och män gynnas om de är attraktiva, säger Outi Sarpila professor vid Åbo universitet som forskar om relationen mellan skönhet och konsumtion.

– Bland annat är det lättare att få ett arbete, och lönen blir högre. Men det är bara kvinnor som *desutom* straffas för sin skönhet, och diskrimineras på grund av den.

Men det stannar inte där. Attraktiva personer antas vara trevligare och de har lättare att både träffa och behålla vänner. Är du snygg och sugen på att begå brott? Grattis. Sannolikheten att du blir dömd är lägre än för andra.

Föreställningen att skönhet skulle ligga i betraktarens öga, stämmer ganska dåligt. Vad som uppfattas som ett vackert utseende är förvånansvärt enhetligt – definitivt inom ett land, eller en kultur, men även i olika delar av världen. Skönhetsideal ändras över

ner helt överskuggas av vårt yttre. Dessutom finns det risker med *twackments*, precis som med plastikkirurgi. Man kan skadas allvarligt, eller bara se märklig ut för att något har gått fel under en injektionsbehandling.

Trots detta så finns det en grupp även i min bekantskapskrets som använder botox och fillers, och som har gjort det i flera år. Vissa av dem har även gjort operationer, kanske stramat upp ögonlocken, förstorat bröstet, eller tighat till lite efter en förlossning.

De är medvetna kvinnor, som suckar lite över att injektionerna och kirurgen ska behövas, och att båda kostar en del pengar. Men de konstaterar också att den manliga blicken fortfarande sätter tonen i det sociala spelet. Ett spel som måste spelas, och som det är svårt att ändra reglerna för. Några av dem har på sistone åldrats baklänges – för varje gång vi träffas är det som att de har blivit lite yngre och lite mer klassiskt vackra.

tid, men det går långsamt och de nya idealen blir även de i det närmaste globala.

– Utöver det naturliga urvalet identifierade Darwin även en annan mekanism som påverkar evolutionen: det sexuella urvalet, säger Per Hedén och exemplifierar med påfågeln och den långstjärtade vidafinken, fåglar vars sexliv dikteras av utseendet på hanens fjädrar.

Hedén är docent i plastikkirurgi, entreprenör och driver kliniken The Faculty i Stockholm. Han beskriver skönhet som "djupt biologiskt rotat" och hävdar att det bara tar 0,15 sekunder för en människa att identifiera en annan person som attraktiv.

Jag har sökt upp Hedén delvis därför att jag har fått tips om att han har många tankar om drivkrafterna bakom jakten på skönhet.

Men det är inte bara därför. Jag skäms lite för att erkänna det, men den där kliniken utan skylt där jag gjorde konsultationen, den hade jag hittat genom att söka på Google. Visst, den hade många hundra positiva

användarrecensioner. Men sådana är enkla att fejka.

Riskerna att något går fel sjunker betydligt om man går till en erfaren behandlare. Och Per Hedén är åtminstone rekommenderad av andra, inom branschen.

Så jag frågar om jag kan få vara försökskanin, och genomgår en konsultation till. På många sätt är domen den här gången hårdare. Hedén tar bilder från många håll i skoningslöst ljus och ber mig spänna olika muskler. Han känner på ansiktsformen och drar i huden.

Som kirurg ser han mycket som kan åtgärdas. Han förklarar vad som skulle hända om jag gjorde en *facelift* såväl som halslyft, för att komma åt dubbelhakan. Han noterar mina fördjupade tårtdiken, och konstaterar att de får mig att se trött ut, men kan fyllas ut. Han tittar på min profil. Den är okej, men min näsa har ett litet "överskott" av brosk, som skulle kunna tas bort.

av kvinnors kapacitet läggs på att förbättra våra egna utseenden medan annat får stå tillbaka, som omsorg om andra, och intellektuella utmaningar.

I någon utsträckning ägnar sig många kvinnor åt att förändra sitt utseende, om det så handlar om att färga gråa hår eller att sminka sig. Finns det en essentiell skillnad mellan att dra ner på sockret för att hålla sig smalare och att använda injektioner för att hålla sig slätare?

Framför allt kan jag undra över vad som kommer att hända på längre sikt. Om det nya normala för en 65-åring är att se ut som en 35-åring, kommer jag då våga stå där som en rynkig, grå Patti Smith bland idel Madonnor?

Jag ser framför mig hur jag möter en grupp av mina kvinnliga vänner om, säg, 15 år. Vid det laget ser vi inte längre ut att komma från samma generation. Vissa ansikten är fortfarande mjuka och pigga med lyster i hud

Men, jag vet inte: det finns en stark röst inom mig som säger att jag faktiskt låter som att jag håller på att tappa bort mig själv. En röst som påminner om att fåfånga är en av Bibelns sju dödssynder. Det vet till och med små barn som läser sagan om Snövit och hennes elaka stymor.

"Jag får väl injicera dig med botox, så att du faktiskt får veta hur det är", säger Per Hedén innan jag går från hans klinik.

"Jaså, första silen är gratis?", svarar jag med ett skatt.

Jag lämnar kliniken och låtsas vara oberörd. Men inom mig har ett habegär väckts till liv. Tänk att få vara en mer attraktiv version av mig själv. Om så bara i några månader.

Första silen är gratis.

Kanske är det inte sagan om Snövit jag ska lyssna på, utan den om Askungen?

Utåt visar jag inte hur rädd jag är. Men mina händer skakar.

Per Hedén, docent i plastikkirurgi, verkar upprymd. Han har ett ifrågasatt yrke, det är han medveten om. Men jag tror att han i första hand ser sig som en gottgörare.

Kanske tycker han även att det är lite underhållande med en kund som avviker från den gängse profilen på klientelet. Jag är här efter en lång jobbdag. Mitt hår är rufsigt, min mascara utsmetad och jag släpar runt på ett tungt cykelbatteri. När jag går över de mjuka cremefärgade mattorna som täcker golven känns det som att jag smutsar ner.

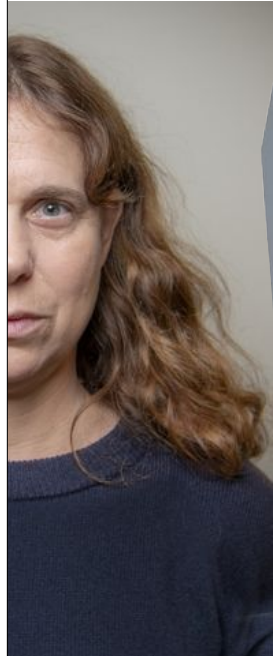
Men jag gör det jag har kommit hit för.

Jag lägger mig på patientbritten och låter mig injiceras med Vista-bel, ett av de varumärkesnamn som botulinumtoxin marknadsförs under. Fler än tio stick. De flesta går in ovanför mina ögon för att mjuka upp argrynkan, höja upp ögonbrynen och jämna ut asymmetrin mellan mina två ansiktshalvor. Några hamnar vid sidan om munnen för att släta ut och ge spänst.

Det gör inte ont. Nälarna är tunna. Efteråt känner jag bara ett litet tryck över pannan. Och den här första dosen är låg, lägre än vad som rekommenderas – för säkerhets skull.

”Föreställningen att skönhet skulle ligga i betraktarens öga, stämmer ganska dåligt.”

Första silen kan vara gratis, om man är journalist som ska skriva om injektionsbehandlingar. Men i slutändan betalar jag ändå. Jag är här lika mycket av privata skäl som professionella. Jag behöver kunna tänka klart, kritiskt, utan att låta mig påverkas.

Han avslutar allt med att säga att jag är jättefin som jag är och så klart kan välja att göra ingenting alls. Det tror jag inte att han tycker. Men intressant nog blir jag inte ledsen eller osäker över alla dessa fel man tydligt kan se i mitt ansikte. Snarare upprymd. Här finns möjligheter.

Utseendet kan behandlas som en lerklump, att forma och färglägga efter egen vilja och fantasi. Eller så kan vi välja att se på det som något mer obändigt, ett arv vi tilldelats och helt enkelt får leva med.

Jag kan undra vad det här nya förhållandet mellan psykologi och fysiologi kommer att göra med oss som människor, vår estetik och vår tankevärld. Kanske kommer den nya makten att välja själv, med hjälp av ny teknologi, få oss att känna oss mäktigare, som att vi ökar kontrollen över vår tillvaro.

Men risken är stor att det blir tvärtom: att valmöjligheterna blir så många att vi uppfattar dem som betungande. Och att ännu mer

och hår. Andra ser vindbitna och skrynkliga ut, som om de tillhörde den första gruppens mammor.

Om jag väljer Patti Smith-vägen, hur kommer det i så fall att uppfattas? Det kan komma att ses som modigt. Men också som ett bakåtrövande statement.

Jag är osäker på hur jag själv skulle påverkas. Kanske kommer jag att vara starkt och egensinnigt nog att rycka på axlarna åt det hela, till och med vara nöjd med mig själv som har stått emot grupptricket.

Eller så kommer jag att påverkas av mitt utseende och bli en trött och uppgiven person, även på insidan. Blir det att jag sitter av de sista åren på jobbet fram till pensionen, utan att riktigt jobba, eftersom ingen förväntar sig några underverk av någon som ser så åldrad ut?

Kanske är det bättre att faktiskt spela spelet.

Botox är inte någon mirakelkur. Det har garanterad effekt, men den är begränsad. Om Per Hedén skulle göra allt som går för att flytta mitt utseende så nära de gängse idealen som möjligt så skulle det bland annat innebära en *facelift*, utfyllnad under ögonen och mycket mer. Notan skulle hamna på flera hundra tusen kronor.

”De värderar mig, och mitt inre, utifrån mitt yttre. Det kommer inte att ändra sig, snarare bli värre allt eftersom att jag åldras.”

Några operationer kommer inte på fråga i mitt fall. Även om det mer varaktigt skulle ”lösa” en del av mina problem med åldrande, så innebär kirurgi, inte minst under narkos, alltid risker. Mina barn är fortfarande ganska små. De behöver mig på så många sätt.

Men alltmer effektiva ”tweakments” finns tillgängliga, och tack vare dem håller ”50 and fabulous” så sakteliga på att förvandlas till ”60 and fabulous”.

Det första dygnet efter injektionerna är ... ganska fantastisk.

Jag går runt med något som bäst kan liknas vid resfeber. Botox ger inte effekt med en gång. Första 24 timmarna stelnar vätskan. Sedan följer någon vecka av gradvis förändring av ansiktet. Som störst är effekten efter ungefär två veckor.

Madelaine Levys injektionsjournal.

Madelaine inspekterar sig själv i spegeln på kliniken. Foto: Staffan Löwstedt

Inom mig blandas nervositeten med glädje över att snart så kommer något att hända. Något spännande.

Som engagerad förälder med ett jobb jag tycker mycket om, så har jag ett liv där det händer saker precis hela tiden. Men det som dyker upp är sällan oväntat, eller omtumlande. Den här känslan av att något är på gång, som kan gå lite hur som helst – men kanske faktiskt gör mig vackrare, den är smått hisnande.

Är det alltså injektionsbehandlingar som ska bota mig från den rastlöshet och inständighet jag kan uppleva i vardagen? Är det till och med så att behandlingarnas popularitet inte bara signalerar om en narcissistisk tid, utan även kan ses som ett svar på världens avförtrollning. Ett sätt för kvinnor – och en del män – att få vardagen att kännas lite mindre grå, ladda den med ett uns magi?

De första dagarna speglar jag mig konstant. Små skillnader börjar komma fram. Jag ser lite piggare ut direkt när jag vaknar på morgonen, och får lite svårare än vanligt att slicka mig om läpparna, vilket jag blir varse att jag tydligen gör mest hela tiden.

Redan helgen efter injektionen träffar jag en person jag har arbetat med en hel del, som inte känner igen mig. Det kan vara behandlingen, men förmodligen beror det mest på att vi springer in i varandra på badhuset, med små barn i hasorna.

Jag känner mig varken som Patti Smith eller som Madonna, utan mest som mig själv.

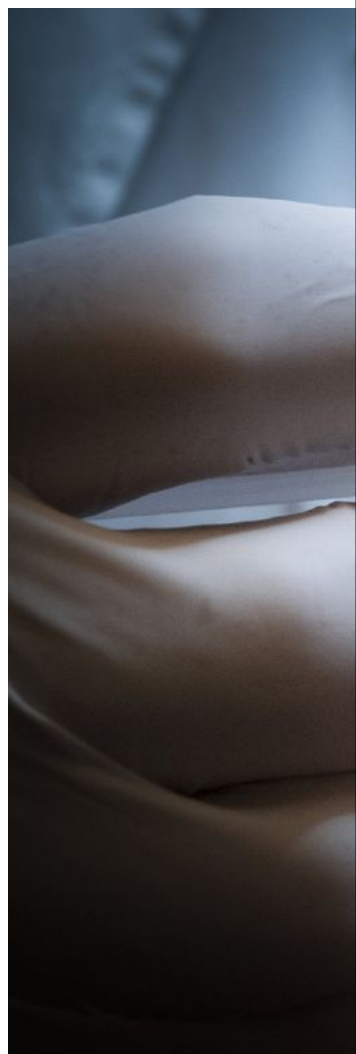
Förändringarna är små, subtila. Görs injektioner på ett proffsigt sätt är det inte meningen att de ska synas. Bara effekten av dem. Per Hedén hävdar att han har kunder som gör en *facelift*, vars vänder att något är annorlunda, men inte riktigt förstår vad. Har de kanske klippt sig, eller skaffat en ny kapp?

Ser du någon skillnad, frågar jag de få kollegor som vet vad jag har gjort. Syns det nu? Jo, men lite. Kanske har något börjat hända med min mun? Den rör sig lite annorlunda. Eventuellt har jag fått lite mer lyster i huden.

Samtidigt tycker jag mig få en ny blick på kvinnorna omkring mig. Jag börjar tänka på detaljer, som att vissas kinder är stela, och att deras hy har en särskild fluffighet, som om ett tunt lager av något låg undertill. Vilket det ju också förmodligen gör.

Traditionellt har kritiken mot estetiska behandlingar kommit främst från feministiskt håll. Journalisten Rebecca Reid har skrivit att botox är ”svindyrt, anti-feministiskt – och något av det bästa jag gjort”.

Men diskursen är också på väg att förändras. Att bry sig om sitt utseende ses som ”empowering”, ett sätt att som kvinna ta kontroll, och visa styrka. Etikern Heather Widdows visar till och med, i sin bok ”Perfect me”, att yttre skönhet har gått från att ses som ett privilegium till att även alltmer uppfattas som en ”moralisk plikt” – något både kvinnor och män är skyldiga såväl omvärlden som oss själva att leva upp till.

Det finns studier som visar att botox kan hjälpa mot ångest och oro, åtminstone under de månader som effekten varar. Varför är lite oklart, men en teori är att när vi inte fysiskt kan rynka pannan eller dra ihop ögonbrynen så sänds inte lika starka signaler till hjärnan, vilket i sin tur gör att vi inte upplever känslan av ilska eller rädsla lika starkt.

Efter några dagar börjar den mentala effekten, det där pirret jag har gått omkring med, att klinga av. Jag glömmmer bort att jag har gjort behandlingen. Det spelar ju inte så stor roll när jag sitter på jobbet, går och hämtar barnen, tar dem till deras aktiviteter, eller tar med dem på en utställning.

Och det händer så mycket annat. Världen mörknar, det startar nya krig, och gamla krig fortgår. Jag läser en jättebra bok. Och sedan en inte så bra. Går på middag, går i skogen... får nya uppgifter på jobbet. Ett av mina barn spelar schacktävlning. Det andra virkar en mössa.

■ Är botox och fillers på väg att bli ”det nya normala”?

Carin Hellman, skönhetsredaktör på Elle Sverige:

”Det är på sätt och vis det nya normala. Men, det biologiska åldrandet sker trots allt, kollagenet i huden minskar. Och även om ansiktet är slätt kanske

dekolletaget har åldrats. Så till slut ser man inte yngre ut, bara udda. Med dagens tweakments, det vill säga. Men utvecklingen fortsätter, kanske kommer det en dag då vi kan stoppa det utseendemässiga åldrandet.”

Per Hedén, docent i plastikkirurgi:

”Ja, det tror jag. Acceptansen har ökat enormt, samtidigt som produkterna har utvecklats. Och det icke-kirurgiska är en döröppnare för det kirurgiska, acceptansen ökar även vad gäller det.”

Outi Sarpila, sociolog vid Åbo universitet:

”Det finns starka kommersiella intressen i att normalisera den typen av konsumtion. Hur vanligt det verkligen blir för genomsnittsbefolkningen, är en annan fråga. Det

har föreslagits att tendensen att investera i sitt utseende är starkare i länder med större inkomstskillnader. Med tanke på det kan man tänka sig att de nordiska länderna inte kommer att gå samma väg som USA.”

Jag har inte berättat för min man om injektionerna, för att se om han märker något. Om han gör det så säger han ingenting.

Jag har en del ansiktsmasker och hårinpackningar hemma i badrumsskåpet. De är gamla, lite uttorkade för att de inte har kommit till användning. Det där med "self-care" blir sällan av för mig. Jag har så mycket annat som är viktigare, och påverkar mig mer.

Men kanske beror mitt ointresse inför klassisk hudvård på dess begränsade effekt. Injektioner och andra tweakments må vara ett sätt att "fuska" sig till skönhet. Men de är i alla fall inte verkningslösa, vilket många hudvårdsprodukter faktiskt är.

Allt eftersom dagarna går, så slätas mina rynkor ut. Särskilt efter att jag har varit tillbaka på kliniken och "toppat upp" den första dosen.

Jag får allt större förståelse för de som dras in i en ond cirkel av fler och fler injektioner, tills det går överstyr. Dana Berkowitz, författare till boken "Botox nation" har kallat det för ett "crack-liknande beroende" av estetiska injektioner.

Riktigt där hamnar jag lyckligtvis inte, men upprymdheten efter injektionerna var härlig. Och den gick över fort. Nu när jag har fått slätare panna är det nästan som att mina ringar under ögonen och min dubbelhaka syns lite mer än förr.

Borde jag kanske...?

Det finns människor som sprutar in botox i sina händer. För att de ska matcha ansiktet. Jag har alltid uppskattat harmoni och samklang. Jag kan förstå hur de tänker.

Så hur ska det bli? Patti Smith eller Madonna, vems väg kommer jag att gå?

Jag vet faktiskt inte riktigt. Någonstans måste jag väga det faktum att jag själv inte är

Kan behandlingar som botox ladda en annars grå vardag med magi? Foto: Staffan Löwestedt

så intresserad av mitt utseende mot vetskapen att andra bryr sig. De värderar mig, och mitt inre, utifrån mitt yttre. Det kommer inte att ändra sig, snarare bli värre allt eftersom att jag åldras.

Just nu känns det som att jag bara borde strunta i alltihop och fokusera på andra former av socialt kapital än just skönhet.

Men det är lättare att tänka så nu, medan mina ögonbryn är raka och min panna ligger artificiellt slät. Vad kommer att framstå som vettigast om några månader, när rynkorna dyker upp och mungiporna åter glider neråt?

Jag vet faktiskt inte.

Madelaine Levy är utvecklingredaktör och biträdande kulturchef på SvD Kultur. madelaine.levy@svd.se

■ Fakta | Botox

■ **Botox är ett** muskelavslappande medel som används för att behandla bland annat muskelkramp, inkontinens, överdriven svettproduktion och kronisk migrän. Inom skönhetsbranschen används det främst för att motverka rynkbildning.

■ **Sedan 2021** gäller nya regler i Sverige för både estetiska kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar. Bland annat får injektioner enbart ges av legitimerade läkare, tandläkare och sjuksköterskor. Verksamheterna måste teckna

patientförsäkring, vara registrerade hos IVO och är skyldiga att informera noga om möjligheter och risker, samt ge sina kunder minst 48 timmars betänketid innan utförd behandling.

■ **I maj 2023** granskade IVO 33 verksamheter som utför estetiska behandlingar. Samtliga fick allvarlig kritik. Brister upptäcktes vad gäller medicinsk kompetens, journalföring och hygien såväl som patientsäkerhet och kunskap

om lagar och regler. IVO fann även att olegitimerad personal utförde behandlingar, och att läkemedel förvarades felaktigt.

